ч. 346 (14.243). Львів, четвер 26. грудня 1935.

Pocztowa opłata opłacona ryczałtem

Р. LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060. 149.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Червона армія на західній границі.

(РО) „Морнінґ Пост" приніс вістку про пересунення совітських військ здовж української границі. Тепер стягнули до цеї границі 18 дивізій (досі було 16). Крім того здовж західної границі розміщено ще 10 дивізій. Для старшин цих дивізій влаштували окремі курси німецької мови.

Европа під загрозою війни.

Погляд американського історика.

НЮ ЙОРК, 12. грудня. (Вл. кор.). З Англії вернувся на постійний побут в Америці історик Джеймс Труслов Адамс. Він каже, що в Европі загалом важко тепер спокійно працювати, бо всі розмови обертаються довкола війни. На його думку Італія загналась за далеко і Мусоліні не має виходу. Тому він волить зарізикувати навіть европейську війну, щоб закрити свої невдачі. Правда, дипльомати працюють над відверненням нещастя, але важко винайти формулу, яка моглаб спасти лице Мусолінія, Англії і подвійне лице Лявала.

Кожна загальна війна не вибухає відразу, але після довшого напруження. Таке напруження є вже в Европі і треба лиш якогось припадку, щоби повстав світовий погонь. Вже в серпні була дуже велика небезпека справжньої війни між Англією та Італією. Потім взаємини трохи наладнано. Але не успокоїлися уми й приготування йдуть на велику скалю.

Англійські фабрики амуніції працюють день і ніч. Щодо Америки, то на думку Адамса вона також буде втягнена у війну, хіба що змінить свої засади про національну честь.

Посипались ордери Леніна.

(РО) Центральний Комітет СССР видав постанову про відзначення ордером Леніна 40 денників господарського життя республики, краів і округ. Постанова торкається 20 адміністраційних одиниць, причому в кожній із них відзначено ордером Леніна секретарів партійного комітету (републики, краю або округи) та предсідників екзекутивних комітетів. Найвище відзначення одержали вони за успіхи, осягнені в ділянці рільної господарки і промислу. На першому місці постанова вичисляє Косьора, Любченка, Постишева, Саркісова й ін.

Американські соціялісти проганяють большевиків.

НЮ ЙОРК, 1. грудня. (Вл. кор.) Центральний Комітет соціялістичної партії оголосив вислід голосування у справі комуністів. При голосуванні 69 голосами проти 47 рішено перевести в партії чистку від тих елементів, що схильні вживати большевицьких метод. По стороні прихильників комуністичної тактики стоїть провідник нюйорських соціялістів, Норман Томас. Його мають поставити теж під партійний суд ще за іншу справу. Він згодився на прилюдну дебату з Ирл Бравдером, що недавно повернувся із Совітів. Така дебата на підставі засад соціялістичної партії виключена тому, бо Бравдер отверто закликає до насильного перевороту. Серед соціялістів панує переконання, що якби навіть прийшло до усунення з партії Томаса, це не прийдеться легко і прийде до гострих протестів партійців, прихильників Томаса.

„Хрестоносці" проти нетолеранції.

НЮ ЙОРК, 1. грудня. (Вл. кор.) Фред Кларк, крайовий командант організації „Хрестоносців" — „Кросейдерс" виголосив на радіо промову з осудом большевиків, фашистів і учасників тресту банків за їх нетолеранцію. Головно атакував він радикалістів за те, що вони живуть лише критикою інших, а самі не дають ніякої конструктивної роботи. Вони викликують лише ненависть до людей, що своєю працею щось осягнули, а від себе не подають ніяких способів, як дійти до поправи загалу. Він каже, що радикалісти бавлять ся лише ідеєю переслідування деяких кляс, головно бизнесменів, а це мусить скінчитися катастрофою для краю.

Італія не боїться нафтових санкцій.

Американська нафта для Італії.

ПАРИЖ, АТЕ. Згідно з повідомленнями паризьких щоденників заступник голови Стандард Ойль Ко. Моффет після свого повороту до Ню Йорку заявив журналістам, що на його думку Італія зможе засобити свої кольонії у Східній Африці в нафту і бензину, навіть, якби Ліга Націй поширила санкційні постанови на нафту й її витвори. Крім цього Моффет заявив, що американські експортери так довго засоблюватимуть Італію, доки департамент торговлі Зл. Держав виразно не заборонить вивозити нафту та її витвори до держав, що ведуть війну.

Паризькі пропозиції були засідкою.

МЕДІОЛЯН, 25. 12. ПАТ. Італійські щоденники не скривають розчарування з причини демісії льорда Ідена. „Ґазета дель Пополо" пише, що демісія Ідена потверджує те, що Англія взагалі не хоче старатися про мирове полагодження конфлікту, а паризькі пропозиції були засідкою. Нині бачать уже всі, що нібито приязна для Ліги Націй британська політика, в дійсності має тільки імперіялістичні цілі. Також щоденник „Кор'єре делля Сера" сподіється, що Англія поширить тепер свою санкційну політику.

Европейський мандат над Абісинією.

БОМБАЙ, 25. 12. ПАТ. Ґубернатор британського Сомалі сер Джофрей Аршер, який перебуває тепер в Індії, заявив журналістам, що для добра людства булоб пожадане, щоб Абісинію віддати під европейський мандат.

Політична ревізія в Білгороді.

БІЛГОРОД, 25. 12. ПАТ. Переведено тут ревізію у мешканні колишнього міністра Бобіча, що вчора подався до демісії та у льокалі центрального комітету радикальної партії.

Караїми і православні.

Львів, 25. грудня 1935.

У пресі знову зустрічаємо вістку про те, що в початках 1936 р. відбудеться у Москві всеросійський Собор Православної Церкви для вибору патріярха. У звязку з тим мали випустити з вязниці „местоблюстителя" патріяршого престола Петра, митрополита Крутицького.

Друга вістка: польський уряд вніс до сойму законопроект про відношення до польської держави магометан та караїмів.

Одна і друга вістка безперечно зробить враження на православне українське громадянство. Мимохіть подумає православний громадянин на першу вістку: а колиж накінець відбудеться Собор Православної Церкви у Польщі, що його заповідав урочисто-манифестаційний декрет президента держави з 31. травня 1930 р.? І пригадається йому вся сумна історія зі скликанням і підготовкою Собору, історія, що глибоко упокорює православного українця в його релігійному і національному почутті. Це прикре почуття зродиться у кожного без огляду на те, чи повірить він у пресову вістку про Собор у Совітах, чи теж слушно буде вважати скликання большевиками Собору за маневр до ще більшого упокорення та знищення Православної Церкви у царстві безбожництва.

Враження, що його викличе перша вістка, ще зміцниться на згадку про другу. Горстка магометан та ще менша караїмів, про яких мало хто знав, знайшла опіку в уряді. Буде урегульований матеріяльний і правно-державний стан обох маленьких віроісповідних груп. В основу законпроекту, що мав би це унормувати, покладено засаду внутрішньо-канонічної свободи кожного з цих ісповідань та беззастережного права на їх майно.

Прочитає урядовий законопроект православний українець чи білорусин і подумає: одні одні зі всіх у державі, православні не мають для своєї Церкви статуту, що нормував би її правний і матеріяльний стан у державі. Матеріяльного стану православної Церкви у Польщі ніколи навіть не пробували нормувати. Від початку аж досі уряд послідовно переводить в життя de facto i de iure тезу, що майно Православної Церкви є майном держави. А грішми, що їх призначує духовенству скарб у буджеті диспонує не церковна влада, а політично-адміністраційна — воєвідства і староства. Диспонує цілком довільно і тому зробила держава дотації знаряддям повного узалежнення православного духовенства від себе.

Правда, за ціну оголошення автокефалії Православна Церква здобула була закон, що нормував її правний стан у державі. Це — „Тимчасові приписи про відношення Православної Церкви до держави" з 1922 р. Але від тих „Тимчасових приписів" вже не лишився камінь на камені, як від колишнього величавого собору на Саській (Пілсуського) площі у Варшаві. Вони справді, ті приписи були лише тимчасові. Нині Церква втратила і внутрішню свою свободу, як це найбільш підкреслює справа Собору Православної Церкви. Адже справа Собору перестала бути чисто внутрішньою справою самої Церкви. Собор — цей найвищий орган Церкви — не може свобідно функціонувати, ось хочби напр. так, як Синод або інший орган Церкви. Від волі уряду виключно залежить, чи може

збиратись Собор чи ні; від уряду залежить програма праць Собору. І не знати, чи самі постанови майбутнього Собору, навіть внутрішньо-канонічного змісту, не будуть залежати від урядових чинників. Чейже підготовою Собору займається не Передсоборне Зібрання, покликане декретом президента, а мішана комісія з церковних і світських польських католицьких достойників.

На думку про це всі православні українці почувають глибоке пригнічення, тим більше, що православна богословська наука вважає саме соборний устрій, побудований на принципі свободи, найбільшою дорогоцінністю Церкви. Адже саме острах перед втратою цієї свободи є чи не найбільшою перешкодою для церковного обєднання Сходу зі Заходом. Справді, можна почути на оправдання теперішньої дійсности два цілковито протилежні арґументи. У мішаній комісії, що веде підготовчу працю до Собору, чейже інтереси Церкви достаточно можуть боронити єрархи Церкви. Це — один арґумент. А другий — вказує на те, що єпископат у Церкві взесь у руках росіян, тому Собор при такій ситуації не міг би нічого змінити у дотеперішньому внутрішньо-канонічному устрою Церкви. Оба ті арґументи явно виказують незрозуміння соборницької ідеольоґії. Оскільки перший арґумент неґує права мирян (світських) у православній Церкві, то другий теж висловлює повне недовіря до самої віруючої Церкви і знову побудований на думці, що віруючій громаді можна щось накинути згори. Забувають при тому про одну кардинальну річ, що рішаючим є у Православній Церкві голос самої віруючої громади та що навіть постанови нормально скликаного Собору може ця жива Церква не прийняти, як були приклади цього в давній історії Православної Церкви. Але навіть не треба сягати в глибину церковної історії. На Волині щораз частіше повторюються випадки, коли парохія зачиняє двері церкви перед новопризначеними священиками, дарма, що епархіяльна влада довго перед тим узгіднювала це призначення з воєвідством. Тому ті, які кажуть, що Собор і так був би практично безвартний, бо майже ввесь єпископат у російських руках, помиляються, бо саме Собор стане тереном боротьби з російським характером Православної Церкви у Польщі.

Зате спроба „щось зробити" в Церкві без самої Церкви — це праця, що не тільки згори засуджена на невдачу, але ще більше загострить відносини і в самій Церкві і між віруючим православним громадянством та державою. Якщо тепер, поки на Сході панують безбожники-большевики, Польща може ще дозволити собі на повторення своїх історичних помилок у політиці супроти Православної Церкви, то може швидко це стане річю неможливою. У кожному разі буде змарнована догідна історична конюнктура для Польщі на релігійному відтинку. Тому, чи — турбуючись за караїмів — не варта би бодай у тій самій мірі подумати про православних.

Закарпаття.

РОЗВИТОК Т-ВА „ПРОСВІТА" В УЖГОРОДІ.

Т-во „Просвіта" в Ужгороді, що є централею для цілого Закарпаття, виявляє щораз кращий розвиток. Зі статті, поміщеної в календарі ужгородської „Просвіти" на 1936 р., довідуємося, що просвітянських клітин на Закарпатті було з днем 1. IX. ц. р. 232. З того читалень 223, філій 8 та централя в Ужгороді. Членів у тих організаціях є 15.337, книжок 32.927, часописів 603, театральних гуртків 146, що дали за рік 544 амат. вистав, 549 концертів і 22 ляльковах представлень, рефератів виголошено 2.087 і відвідало їх 110.316 людей, різних курсів уладжено 36, читальняних орхестр було 21 із 258 музикантами, хорів 98 із 3.304 членами, спортових гуртків при читальнях 47 із 682 членами. Читальні „Просвіти" мали приміщення: у власних домах 7, у державних народніх школах 94, у церковних школах 24, в урядових установах 5, у приватних домах 53, невідоме приміщення 49 читалень.

Поза територією Підкарпатської Руси існують ще філії „Просвіти" у Пряшеві і Братиславі та 6 читалень у Пряшівщині й 1 у Празі. Таким робом ужгородська „Просвіта" обєднувала дня 1. IX. ц. р. усіх просвітянських клітин 241: централя 1, філій 10, читалень 230. В останніх місяцях основано 5 нових читалень „Просвіти", так, що **всіх просвітянських установ є тепер 246.**

В останніх тижнях слідно ще більше оживлення праці в просвітянських клітинах Закарпаття. А центральне товариство тепер саме напередодні виходу зі скрутного матеріяльного становища і з новим роком сподіється почати нове життя, вільне від фінансових турбот. Коли ужгородська „Просвіта" не матиме більше матеріяльних клопотів, то напевно значно більше часу, праці і жертв зможе присвятити культурно-освітній праці, яка єдина може підняти наш нарід на вищий рівень культури. І

ЗА УКРАЇНСЬКУ КОМАНДУ У „НАРОДНІХ ҐВАРДІЯХ".

На Закарпатті відповідальні чинники організують тепер т. зв. „народні ґвардії" для оборони держави. В цій справі пише український аграрний орган „Земля і Воля" з 19. ц. м. таке:

„З цією організацією ми погоджуємося й будемо старатися її піддержувати. Мусимо й ми плекати дух оборони нашого краю, нашого народу. Наш нарід був виховуваний у сліпій послушности до чужинців, до гнобителів, дуже легко давав себе гнобити й винародовлювати без найменшого спротиву, хоч наші гори, скали, наш увесь край уявляв й уявляє собою дуже вигідний терен для спротиву ворогам, для оборони.

„Отже організування народніх ґвардій для оборони ми тільки можемо вітати, бо вони виплекають у нашім народі войовничий дух, виплекають у ньому сміливість і відвагу. Зі всіх боків грозить нам небезпека...

„Але організатори мають уважати, щоб наше населення, люди спосібні до оборони й підтримки цієї оборони, знало, що воно буде боронити свій край, самого себе. Бо без такого освідомлення не можна рахуватися з поважною силою для оборони".

„Подк. Гласи" з нагоди зорганізування народньої ґвардії в Ясіню покликуються на традицію армії бувшої Гуцульської Республики. Дуже добре! Тільки треба цю традицію підтримувати. Гуцули знали, за кого і проти кого боролися, те й тепер мають знати, що будуть боронити себе, свій нарід.

„Наша гуцульська армія мала команду у своїй рідній мові і теперішні ґвардисти, бувші члени гуцульської армії та їхні сини, повинні завести в себе команду в нашій мові!"

РОЗБУДОВА УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ.

Крім „Українського Слова", редакція якого обіцяє видавати цей часопис у новому році двічі в тижні, розбудовує свій орган-місячник „Учительський Голос" також закарпатське учительство. В новому році „Учит. Голос" буде виходити як двотижневик. — При цій нагоді зазначимо, що і „Українське Слово" і „Учит. Голос" редаговані живо й цікаво.

ХОЧУТЬ ДІСТАТИ ГРЕКО-КАТ. ЄПИСКОПА-СЛОВАКА!

В останніх часах веде Словацька Ліга широку агітацію за основуванням словацького греко-кат. єпископства. Та Ліга складається переважно з лютеран, одначе це не перешкоджає їй виступати з таким дивним домаганням. Закарпатська преса, виступаючи різко проти такого пляну словацьких шовіністів, підчеркує, що існують тільки 3 греко-кат. громади парохії (Тельгарт, Вернар і Шумяц), які є без сумніву словацькі. Це парохії, населення яких у часах протиреформації перейшло з євангелицького віроісповідання до греко-католиків. Отже виходить, що Словацька Ліга домагається окремого єпископства для трьох громад!

БЕЗРОБІТТЯ НА ЗАКАРПАТТІ.

Невелике простором Закарпаття має аж 150 тисяч безробітних. Між ними є не тільки умові, але й фабричні робітники та передовсім лісові робітники.

Перший український літературний вечір у кольомбійському університеті.

Ню Йорк, кінець листопада.

Дня 22-го листопада ц. р. відбувся заходами Українського Клюбу Кольомбійського університету в Ню Йорку в залі Скермергорн перший літературний вечір. В год. 8. зібралися студенти українського курсу в цьому університеті і також інша молодь, а з нею професори, чільні українські громадяни та інша публика (понад сто осіб). За катедрою засіли: проф. Клеренс Авґустус Маннінґ, д-р Артур П. Колмен та інструктор української мови Осип Стеткевич.

Студ. *Степан Шумейко*, як голова Українського Клюбу, привитав зібраних, представив професорів, вказав на ціль вечора і перечитав привіт від проф. Івана Дейвелі Приса, голови Східноевропейського Департаменту, який саме запроектував оцей літературний вечір, але не міг на нього прибути.

Після цього проф. *Маннінґ* перечитав свій переклад Шевченкової поеми „Гайдамаки", називаючи її одною з найбільших поем 19-го століття, але даючи до неї свої критичні завваги. Сказав між іншим, що не радить опубліковувати деяких епізодів поеми в перекладі під теперішню пору, щоб не давати ворогам України зброї проти українського руху. Врешті перекладчик був захоплений деякими уступами поеми і передав їх з повним зрозумінням.

З черги д-р *Колмен* подав свій короткий нарис історії української літератури. В цьому викладі стенув професор на чисто українському становищі, зазначуючи старинну добу української літератури та згадуючи про осередки літературного руху, тобто про Київ і Галич з тодішніми літературними памятками, отже „Словом о Полку Ігоревім" та „Галицьким Літописом". „Галицький Літопис" порівняв із „Словом о Полку" в тих місцях, де автор поетично славить князя Романа. Згадавши про Острїг, як осередок літературного руху і друк біблії, референт замаркував значіння появи біблії в українській друкарні у противенстві до значно пізнішої біблії у Москві. Дальше вказав на памятники нашої літератури із середньої доби. З новішої доби із захопленням цитував свої переклади з Котляревського, Шашкевича, Федьковича, Шевченка, вказуючи на мельодійність української поезії. Тому, що була спізнена пора, автор лиш коротко згадав про найновішу, повоєнну добу, називаючи її „геройською", а закінчив перекладом двох віршів Олеся.

Публика дуже пильно слухала обох референтів і не щадила їм признання. А спеціяльне признання ще в імені всіх висловив при кінці п. *Осип Стеткевич* по українськи обом професорам, які пильно вслухувалися в кожне українське слово. Їх зацікавлення підніс ще студ. *Шумейко* тим, що закінчив зібрання в добрій мові англійській та українській, бо важко їм було повірити в те, щоб американський студент міг говорити й українською мовою.

Зачуваємо, що виклад проф. Колмана видадуть окремою брошурою та розішлють до прилюдних бібліотек та університетів.

С. Деждчук.

Вислідки партійної чистки.

(РО) Акція другої чистки комуністичної партії, офіціяльно звана перевіркою партійних виказок, доходить до кінця. „Правда" приносить вістку про чистку в Кіровському краю. Перевірено 13.490 членів партії й 7.911 кандидатів. Видалено з партії 1.471 білоґвардійців, кулаків, троцькістів-зінов'євців і тих, що піддались „моральному розкладові".

„За Індустріялізацію" аясовує перші вислідки чистки у дніпропетровській окрузі. Перевірено виказки 46.115 членів партії і видалено з неї 3.656 осіб. Часопис подає точні числа троцькістів і зінов'євців на 175, „ошуканців і аферистів" 1.057, „чужих" 1.650 і т. п.

Важні наради у „Сільському Господарі".

Десятий зїзд агрономів „Сільського Господаря".

Сьогодні, 25. грудня вранці, почалися в „Сільському Господарі" у Львові наради десятого з черги зїзду агрономів, що працюють у цій організації в краю та в централі. У зїзді взяло участь 45 агрономів, представники Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Центросоюзу і Маслосоюзу.

Зїзд відкрив в імени „Сільського Господаря" д-р **Евген Храпливий**, вказуючи на його завдання та значіння. Потім обговорив висліди дотеперішніх девятьох зїздів агрономів „Сільського Господаря", з яких перший відбувся ще 10. липня 1927 р., а які виробилися за вісім років на постійні, необхідні наради фахівців, що безпосередньо впливають на працю „Сільського Господаря".

До проводу зїзду обрано **інж. В. Вакуловського** з Рогатина, секретарем **інж. П. Зеленого** (Львів).

З черги приступлено до рефератів, з яких виголошено у фахових справах такі: 1) агротехнічні справи — **інж. А. Романенко,** 2) зоотехнічні справи — **інж. Р. Голод,** 3) Хлібороський Вишкіл Молоді — **інж. М. Кеплистий,** 4) пасічничі і садівничі справи — **інж. М. Боровський,** 5) меліораційні справи — **інж. І. Лапчук,** 6) поширення селянських плянтацій цукрового буряка — **д-р Е. Храпливий.** По цих рефератах розведено широку дискусію, яка устанила тези дальшої агрономічної праці у краю.

Дальше обговорено ще організаційні та професійні справи агрономів, організаційну працю „Сільського Господаря" та висліди агрономічної праці до цього часу, які з року на рік все кращають.

Цей десятий зїзд агрономів „Сільського Господаря", що покінчився у вечірніх годинах, стояв на високому рівні і дав ще раз доказ, яким цінним і високовартісним елементом у національній праці є агрономи, що працюють у рямцях „Сільського Господаря"

Як будують канали в Росії.

НЮ ЙОРК, 1. грудня. (Вл. кор.) Накладня Гарісон Смит видала книжку „Біломор", в якій поміщено статті Максима Ґоркого, В. Іванова, В. Катаєва, Д. Мірського, А. Торстого, М. Зощенка і ін. В них переповіджено будову великого каналу з Білого до Балтійського Моря „реформованими вязнями". Цей канал був мрією білих царів сотню літ, аж Сталін його довершив у другій пятилітці. Його зачали будувати в 1931. р. і покінчили в неймовірно короткому часі, бо лише впродовж 20-ти місяців.

Але автори не скривають, що працю виконали вязні, над якими були комендантами члени ГПУ. Вони не лише укладали пляни, доглядали роботи, але також і „реформували" вязнів. Авторів статтей в книжці є аж 34. І всі вони не мають слів похвали для енергії членів ГПУ. Кажуть, що перші робітники це були вбивці, злодії, а потім прийшли негодяї з інтелігенції, які бавилися в саботаж супроти уряду, а ще дальше всі кулаки, що вкривали зібране збіже.

Плян книжки начеркнений самим Ґорким, а її ціль переконати читачів, що члени ОГПУ це не такі звірі, як їх змальовано перед західним світом. Автори статтей кажуть, що вони перечитували статті своїх товаришів і їх поправляли, аж доки не затратилася індивідуальність авторів. Наслідок того такий, що книжка робить враження, що її написав один письменник.

„ПОЛЬОНІЯ"

З польської преси.

Збірна безпека чи двосторонні пакти?

Дві статті в одній газеті, що собі взаємно суперечать.

У різдвяному числі „Часу" (мимоходом кажучи, це число і розмірами і змістом чи не найвеличавіше з усіх різдвяних чисел польської преси) находимо дві статті на закордонно-політичні теми: Станислава Лося п. н. **„Політика Великої Британії на тлі італьо-абісинської війни"** і Яна Домбровського п. н. **„Нові підстави европейської політики".** Прочитали ми ті статті та з найбільшим здивуванням ствердили, що вони взаємно собі суперечать. Може кожну з тих статтей читав інший редактор (скриньту на 48 сторінок друку неможливо читати одній людині), а може й навмисне редакція зробила таку історію щоби примусити читачів призадуматись над порушеною справою: зате некритичний читач після прочитання таких двох статтей, та ще й вступних уваг Януша Радзівіла, в яких він і на статуті Ліги Націй хоче оперти закордонну політику Польщі і хвалить міністра Бека, — після прочитання всіх тих міркувань „Часу" — пересічний читач мусить зовсім збитись з пантелику і не знати, де правда та кому вірити!

П. Лось віддавна відомий зі своїх публіцистичних виступів, як беззастережний прихильник версайського договору і т. зв. версайської мирової системи, яка в свою чергу зродила концепцію, відому під назвою системи збірної безпеки. Цей його світогляд без сумніву відбився на оцінці велико-британської політики супроти італьо-абісинського конфлікту та на оцінці всієї зовнішньої европейської ситуації, що витворилась під впливом африканської війни. У своїй статті переводить тезу, що Англія з засадничих мотивів боронить Лігу Націй та підтримає, а то й поведе хрестоносний похід проти ворогів Ліги. Тому автор противиться поглядові про егоїстичні мотиви англійського становища на женевському терені: „натиск британський на Італію не пливе з охоти витиснути більший окуп, як також не був виборчим маневром". Британська Імперія така величезна простором на суші і морі, що її інтереси покриваються часто з інтересами держав. Звідси рішучість, з якою Англія поборює всякі спроби механічно змінити істнуючої стан речей. Через те й Англія дійшла до висновку, що для неї неможлива політика „блискучої ізоляції" та що „її границя лежить на Рені". Не італьо-абісинська війна, а гітлерівський переворот спонукав Болдуїна заявитися за тезою солідарности і колективної безпеки. Теперішній конфлікт дав Англії змогу перевірити справність Ліги Націй, як апарату мира чи ліквідації війни, дав теж змогу створити прецеденс, що навіть велика держава не може без поважних уступок допускатись агресії, мотивованої тільки бажанням експанзії. (Як виходить з цілого тенору статті і її висновків, автор вважає, що в обох випадках Ліга Націй і теза солідарности та колективної безпеки здала знаменито іспит.). Тут автор звертає увагу, що зрештою італійці не є єдиним народом „без простору" і що ще менше свобідного простору має німецький нарід та середньо-европейські жиди. Італійський прецеденс скаже зацукатись „народам без простору" перед надто поквапними ризиковними підприємствами. Крім того Англія скористала з нагоди, щоби дозброїтися та затіснити приязнь з Францією. Італійсько-абісинський конфлікт мусить бути зліквідований більш-менше на підставі париських пропозицій, якщо Мусоліні ще панує над ситуацією в Італії і своїми нервами. Зате становище Англії у теперішньому конфлікті стане обовязуючим прецеденсом, коли жертвою якогось сильного „народу без простору" стануть якісь „менше вартісні народи"..

Такий короткий зміст цікавої самої для себе статті п. Лося. А проте, не покликуючись на неї знаменито збиває виводи її автора п. Ян Домбровський, який доказує, що з мирових договорів залишились тепер єдино ще територіяльні постанови, яких не можна змінити без війни, до котрої одні не квапляться, інші ще не готові. У ході „делікатно кажучи — ревізії" находиться справа збірної безпеки, без огляду на вислід італьо-абісинської війни. Теперішній конфлікт доказав саме те, що важкий механізм збірної безпеки може почати функціонувати лише тоді, коли порушить його одна чи більше заінтересованих великих держав. Це було вже давно: в обороні Сербії (а ми додаймо: і Бельгії) станули великі держави, хоч і не було Ліги Націй. Історія італьо-абісинської війни доказала, що заки Ліга Націй збереться, а тимбільше — заки виконає свої постанови — велика европейська держава зможе спаралїжувати всі осередки оборони нападеної меншої держави. Навіть колиб проти напасника виступила Ліга, треба булоб того напасника цілком перемогти, щоби він без решти звернув зайняті території і направив шкоди. Тому поруч із гарантіями збірної безпеки кожний заатакований волітиме забезпечити собі поміч шляхом звичайних передвоєнних союзів. „Приклади останнього року перетворювання загальних пактів на двосторонні союзи, вказують виразно, що в тому напрямку йде еволюція подій". Життя доконує тієї ревізії і Ліга Націй, коли хоче бути інструментом реальної політики, мусить до того пристосуватись. З другого боку така реформа мусілаб значно ослабити, якщо не зовсім спаралїжувати, зацікавлення Великої Британії для Ліги Націй, бо для В. Британії її імперіяльні інтереси є одною з засадничих підстав участи в Лізі". Автор наводить конкретні приклади повороту до двосторонніх пактів: франко-російський і чесько-російський (додаймо: німецько-польський і морський англьо-німецький) та доходить до висновку, що або дійде до реституції „фронту Стрези" (три західні великодержави) або не дійде, але все одно буде дорога відчинена (чи зачинена) для міжнародніх комбінацій — знову не збірного характеру. „Бо Европа щораз більше старається унаглядити параграфи пакту числами батальонів, готових, щоб їх негайно вжити".

Признаємось, що нас переконують багато більше погляди п. Домбровського.

Большевики думають по азійськи.

НЮ ЙОРК, 13. грудня. (Вл. кор.) Як відомо, московський кореспондент нюйорського „Таймсу", Волтер Дюранті, написав книжку про свої переживання в Совітській Росії від 1920. р. „Пишу, як хочу" — оце заголовок твору. І справді Дюранті не тримається жадних правил, він не знає упереджень до нікого. І для нікого він не пише, хіба для свого приятеля, Віліяма Болїто, якому присвячує книжку. Цей Болїто дав йому ідею, як писати і йому завдячує Дюранті свою славу. Болїто сказав йому: „Як тобі хтось вірить, покажи себе гідним довіря". І тому Дюранті був льояльний до Совітів у своїх кореспонденціях. Але він не закриває фактів. Він отверто каже, що большевики розстріляли 500 людей без суду за замах на Леніна, хоч тим людям навіть не закидали участи в заговорі. Також розстрілювали невинних людей після замаху на Кірова, але пояснює це тим, що це метода большевиків. Він не называє їх свободолюбцями, а признає, що це відповідна папська система. Большевики думають по азійськи, бо вони представляють азійську культуру. Отже вони розстрілюють невинних людей на те, щоб застрашити інших. Але ці люди в понятті большевиків винні тому, що вони не належать до комуністів, отже є ворогами комунізму. А большевицько-російський комунізм це мішанина автократії, терору і бюрократії.

Теж саме розумів Дюранті кару смерти в Совітах. Життя там не має ніякого значіння. За вбивство людини нема кари смерти, але зате є кара смерти навіть і без суду на ворогів істнування держави, отже на ворогів теперішньої влади. Це є лише один із способів забезпеки перед ворогами, а не кара. За все те хоче Сталін винагородити суспільність велитенськими будовами як от найновіша підземна залізниця („собвей") у Москві. Дехто з критиків твору Дюранті вважає такий погляд на страшну зброю, але Дюранті пише про це, як про щось природне, згідне зі способом думання творців російського комунізму.

Перед повітовим буджетом.

Засідання Українського Клюбу Повітових Радних львівського повіту.

Нові самоуправні закони та вибори до самоуправних установ викликали були велике зацікавлення цілого громадянства. Про громадську самоуправу чулося на кожному кроці, кожна політична нарада прийняла якусь постанову про самоуправу — про наші права у самоуправі та про те, що на її терені діється — у пресі були постійні вістки з терену самоуправи. Здавалося, що наше громадянство до дна збагнуло справу самоуправи та перестане нею цікавитися від випадку до випадку, але вставить її у чергу своїх буденних турбот як одну з найважніших громадських справ. Але прийшли соймові вибори і відвернули увагу громадянства. Самоуправа залишилась як і давніми роками у сфері більших або менших турбот лише тих, кого вибрано до якоїсь самоуправної установи: так воно бодай виглядає, рахуючи по мовчанці, яка царить у пресі — про діяльність самоуправних діячів. З тимбільшою приємністю дістаємо звідомлення з наради Українського Клюбу Повітових Радних львівського повіту, що з ініціятиви Повітового Народнього Комітету відбулася у Львові дня 20. грудня 1935 р.

На нараду, не зважаючи на далеку і коштовну дорогу деяких радних, до Львова зіхалися всі повітові радні і член Повітового Виділу о. М. Землинський. Крім того у нараді взяв участь голова Повітового Народнього Комітету п. Гриць Гладкий і як протоколянт урядовець того Комітету п. Т. Дацко. Нарадою проводив голова Клюбу о. Роман Ганас. На черзі нарад були такі справи: теперішня політична тактика Українського Національного Демократичного Обєднання — реферував п. Гладкий — звіт з праці на терені Повітової Ради й Повітового Виділу — реферували голова Клюбу о. Ганас і член Виділу о. Землинський, — справа повітового буджету реферував о. Ганас, — наші завдання у самоуправі та потреба політичної організованости в повіті — реферував п. Гладкий. У дискусії забирали голос майже всі присутні, зокрема до діяльности на терені Повітової Ради подав свої критичні заввага о. Пелехатий, та докладніше спинювався над окремими справами з діяльности самоуправи п. Лотиш.

Нова політична тактика УНДО — реферував голова ПНК — була вимогою нашого національного життя. Це не примус. Це вимога до здорового розсудку. У висліді вона вже дала нам змогу працювати, вонаж дала підставу ставити вимоги до влади. Ті вимоги це річ нашого Проводу, який вже предложив їх урядові. Зате маємо змогу й мусимо використати ту нову тактику у праці, мусимо усвідомити собі наші завдання, зокрема завдання повітових радних та гідно і з найбільшим пожитком для повіту виконати їх.

У дискусії над тим рефератом впали між іншим слова: промова голови Мудрого в соймі була зовсім на місці. Щож до цілости справи, то треба тямити, що нарід довіряв Проводові і пішов масово до виборів. Зате тепер Провід мусить занятися тереном. Зокрема повинен поважно занятися зорганізуванням праці у самоуправі і давати директиви. Напр. у всіх самоуправних буджетах є такі обовязкові позиції: на фізичне виховання і військове приготування, на Червоний Хрест або в повіті на санітарні колюмни, щеплення дітей і т. д. Чи це справи унормовані й наказані законами, чи це звичай, чи взагалі яке за тим є право? Або: що це „бідний студент", „Ліга морська і кольоніяльна" і „Стшелец"?!

На нараді йшла жива виміна думок про конкретні справи. Впливи й видатки самоуправи, буджетові позиції і цифри. Чи та чи інша цифра доцільна, чи можна без неї обійтися чи не можна би її зменшити, а може збільшити? Наприклад впала думка: є в повіті секретар Повітового Виділу й самоуправний інспектор. У терені їх праця та сама, а що багато контрольної праці повіту перейшло на волости, то для контролі може вистарчилоб одного секретаря? Відповідь: Це було би можливо, колиб в повіті був давній повітовий маршалок. Він сидів би в бюрі і вів би Виділ, а секретар їздив би по повіті. Тепер-же давним маршалком є повітовий староста, який цілий день занятий староством. Зате Виділ усім тягарем спочиває на секретарі... Ясно, що для контролі в терені мусить бути окрема людина. Контроля потрібна. Треба признати, що Повітовий Виділ найменшої справи не дарує та треба надіятись, що це вже справді прийшов кінець усяким кацикам у повіті, що марнували або просто крали громадський гріш.

Була мова про окружних лікарів і при цій нагоді впала думка чи не добиватися того, щоби урядові лікарі були обовязані помагати найбіднішим на випадок хороби. Казалося теж про державний фонд праці, який має охопити в повіті всі справи суспільної опіки.

В праці нашого Клюбу не все йшло гладко. Треба було часу, щоби приглянутись до терену праці, щоби від найменшого до найбільшого повчитися, щоби навчитись і внутрішнього порядку й дисципліни. Бо й з цього боку були недотягнення. Клюб має постанову, щоби на годину перед засіданням Повітової Ради сходитися для клюбової наради як ставитись до справ, що є на порядку дня засідання. Йдучи за вимогою дисципліни, Клюб постановив висловити догану одному членові Клюбу, який передчасно вийшов із засідання без оправдання.

Повітового буджету ще нема, але коли він появиться, то вже буде запізно приготовлятися до того, щоби його з нашого боку належно опрацювати та занятм до нього відповідне становище. Тому вже тепер намічено загальні напрямні, як ставитись до буджету. Самостійно наш Клюб міг би щонайбільше спромогтися на демонстрацію. Колиж Клюб хоче підійти до справи річево, то мусить у тій справі завчасу порозумітися з польською стороною.

Клюб застановлявся і над дальшою діяльністю на терені самоуправи. При тій нагоді голова ПНК п. Гладкий пригадав постанови наради волосних радних з дня 21. червня 1935 р. Ті постанови зводяться головно до того, щоби всі радні в повіті виступали організовано, щоби потворили по радах Українські Клюби Радних, признаючи своїм осередком Повітовий Народній Комітет, а пресовим органом часопис „Свободу".

Як чільні члени партії в повіті українські радні застановлялися на засіданні свого Клюбу і над організаційними справами партії в повіті. Становище Українського Клюбу вимагає сильної політичної організованости повіту

У висліді Український Клюб Повітових Радних львівського повіту постановив: 1) Вповні одобрити діяльність Проводу Українського Національно-Демократичного Обєднання. 2) Приготовитись до належного опрацювання повітового буджету. 3) Скріпити свою давну постанову про обовязкові наради Клюбу перед кожним засіданням Повітової Ради. 4) Висловити довіря і признання за працю в Повітовому Виділі членові Повітового Виділу о. Миколі Землинському. 5) Просити о. Пелехатого опрацювати реферат про значіння праці й завдання волостей

Перше, що кидалося у вічі на тій нараді, це те, що вже навіть за недовгий час праці в самоуправі наші повітові радні виросли, багато навчилися, на багатьох справах добре визнаються. З другого боку треба підкреслити це незвичайно ділове й дуже симпатичне вражіння, яке робить Український Клюб Радних львівського повіту як цілість.

ХИТРО-МУДРО.

Хто хоче помогти Рідній Школі, нехай вимагає при закупі готівкою „провірних бльочків Р. Ш.

Польська ґазета про „українську проблєму".

НЮ ЙОРК, 1. грудня. (Вл. кор.) Нюйорська польська ґазета „Нови Свят" помістила передовицю з нагоди вісток про процес проти вбивників польського міністра Перацького у Варшаві. Редактор П. Йоллес покликується на низку статтей, поміщених як кореспонденції з Варшави у його ґазеті, згадує про „унормування національних взаємин у „Східній Малопольщі", але й наводує минулу ворожнечу, яку приписує впливам з заграниці. Що більше, п. Йоллес твердить, що українські терористи були лише стовпчиками в руках заграниці, тобто ворогів Польщі в Ковна, Берліна, Праги, Данціґу і Москви. Каже навіть, що українські молодці є жертвенним козлом чужих впливів. Посувається так далеко у своїх виводах, що каже, що серед американських українців більшість находить багато спільних доріг і проблем, які лучать їх з польською еміґрацією в Америці.

Що правда, досі не занотовано ані одного випадку, де українці малиб спільний інтерес з поляками в Америці.

Кілько видають культурні держави на освіту?

Видатки на освіту в державному буджеті характеризують рівень культури даного краю. Бо, щоб шкільництво поставити на відповідному рівні (що рішає про загальну культуру громадянства), треба систематичного довшого зусилля, що находить свій вислів не тільки у величині енерґії, запалу і людської посвяти, але також у сухих цифрах, що свідчать, яку частину національного доходу присвячено на створення школі відповідних умовин праці.

Франція видала в 1934. р. на освіту і суспільну опіку 10.3 мілона франків, значить яких три міліярди золотих, це значить, що на особу припадає 75 золотих.

В. Британія видала в минулому році 377 міліонів фунтів штерлінґів, значить менш-більше 10 міліярдів золотих. Це робить яких 220 золотих на особу.

Зл. Держави видали на ту ціль 2.9 міліярда долярів, або 15.25 міліярда золотих, значить 117 зол. на особу.

Швеція видала на освіту 686 міліонів корон, або яких 800 міліонів зол., значить 50 зол. на особу; Австрія 293 міліонів золотих, значить не повних 10 зол. на особу.

Очевидно, що Польщі дуже далеко не то до Франції чи Англії, але хочби до Швеції чи навіть малої Австрії

Чекіста засудили на смерть.

Із Севастополя повідомляють про арештування відомого чекіста Муляра, жида з України, який вславився карними експедиціями на Україні, особливо в Криму. Він був головним виконавцем присудів Чека, яка, після відвороту Врангеля, розстріляла до 50.000 осіб переважно татар та українців. Муляра заарештовано за те, що він до революції був царським шпигуном в революційних колах. З огляду на його великі „заслуги" для большевиків трибунал розбирав його справу аж три дні, але нарешті мусів винести присуд смерти, який мали негайно виконати. Але після присуду показалося, що обвинувачений, який знав усі чекістські ходи та виходи, встиг дати телеґраму до Ягоди, голови ГПУ, та Кагановича, які оба є його земляки та одновірці. Тому трибунал мусів здержатись з виконанням присуду і ще не знати, чи Муляр дістане те, що тільки разів завдавав іншим, чи може Каганович та Ягода помилують свого заслуженого земляка.

Єгипет у военному поготівлі.

Міністерство війни в Каірі видало розпорядок, щоб резервісти залишились у війську ще шість місяців. В Єгипті істнує обовязкова військова служба, але згідно з дотеперішнім звичаєм, приймали тільки частину загального числа здібних до війська.

Ненавидять стахановців.

(РО) В місті Уфі в домі рад ґрупа робітників напала на двох стахановців. „Правда", подаючи цю вістку, зазначує, що стахановці вже віддавна викликують до себе ненависть серед робітників, які називають їх хуліганами.

ОПЕРА І ПОБУТОВЩИНА.

Світла і тіні „Запорожця за Дунаєм".

II.

Із вистави „Запорожця" залишилась тільки музична частина; хто шукав іще в ньому театрального видовища, міг сотрохи заплющувати очі. Коли львівський міський театр ставить оперетки з безголосими драматичними артистами, буває ще гірше, бо звичайно вся основа оперетки — одна велика нісенітниця. Як виглядав би „Запорожець" без голосів і музики — не можемо цього собі взагалі уявити.

Панує погляд, що такі песи пора вже передати на склад, такі вони примітивні та недоладні. Чути іноді думку, що требаб їх „змодернізувати". Обновити стару, шаблонову пєсу може тільки великий режисер, який поправді дає зовсім нову річ, не рахуючись ні трохи з текстом, ні з провідною думкою. Чи можна це зробити? — таке саме прохання, як те друге: чи можна написати якусь нову цікаву пєсу? Можна, коли є хтось, що вміє це зробити.

Є ще одна простіша, скромніша дорога: прочитати наново старий текст та уявити собі, як він міг би виглядати на сцені, як жива подія. Нарікаємо, що в „Запорожці" нема акції тому, що ані артисти, ані ми не находимо там нічого такого, у що ми моглиб на мить повірити як у дійсне переживання. А проте пригадайте, як той самий „Запорожець" на сцені наших труп витискав сльози артистам та публиці. І ті артисти і та публика бачили перед собою дійсні події, яким вірили.

Ось ці події: — загуляв і запив козак так, що лячно йому до хати вернутись (сцена, як жінка лає свого чоловіка за таку „екстратуру", не втратила ще досі на своїй актуальности). Султан відвідує звичайного козака. Звичайний козак попадає у султанський гарем. Закохана пара рішає втікати за Дунай і попадається в руки „поліції". Султан із вдячности для козаків робить великодушний жест... І цього всього ще мало на зміст оперетки? Пригадайте зміст сучасних оперетт, що обїзджають світ...

Отже — щось тут „не теє". На те, щоб із тексту „Запорожця" Гулака-Артемовського добути типи і драматичні ситуації — треба великих драматичних артистів і справжнього драматичного режисера. Пєси Шекспіра, Гебля, Ібсена або Чехова теж уже не відповідають нашим сьогоднішнім вимогам, коли шукаємо в театрі „чогось нового", а проте за кожним разом, коли виступають у них справжні артисти, які вміють передати нам і людські конфлікти, що лежать в основі твору — зворушуємось, бодай стежимо за грою, не позіхаємо. І навпаки: бачили ми за останні роки десятки дуже добрих пєс великих письменників — до „Ревізора" включно — на львівській і інших сценах, що не „жили".

Звернім увагу хочби на таку подробицю. Побутову пєсу ставлять здебільша реалістично, стараючись як мога наближати її до „дійсного" життя; втім усі наші режисери та артисти приймають зовсім зайвий театральний шабльон, що каже їм чомусь надягати на себе новісенькі одяги та вичищені черевики навіть там, де дія попросту показує нам бідака, або чоловіка, що вертається з дороги. Коли Одарка в „Запорожці", замісць бити свого чоловіка, тільки „маркує" це рухами в повітрі — основний принцип реалістичної пєси нарушений тут так само, як у численних інших випадках, що відривають нашу „театральну ілюзію".

Домагатись від оперових акторів, щоб творили нові постаті і поривали нас своєю грою, так само даремне, як домагатись від драматичних артистів — співу. Ось чому є люди, що люблячи музику, не ходять до опери або на опері зовсім не журяться тим, чи артист заступає „манекіна-робота".

Трагедія нашого сьогоднішнього театру в тому, що він відходить щораз більше від рідного побутового репертуару і не всилі засвоїти собі европейського. Чи не в тій самій ситуації опиняється краєвий політик, який виїзджає на міжнародню арену, не маючи необхідного знання психольогії чужого середовища?!

Чужий театр, ще більше кіно, загострили наш смак, наші вимоги. А проте і після них тужимо за пєсами на рідній сцені. І за кожним разом виходимо із свого театру вдоволені, коли артисти вміють із старих, вилинялих роль добути живу постать. До неодної звукової фільми ставимось як до опери, бажаючи послухати гарних голосів і музики. Тенор Шмідт, що має дуже кінофонічний голос, притягає публику, яка не робить собі ніякої ілюзії щодо його нещасливої — із драматичного погляду — появи і нужденних кінових сценаріїв.

Наш побутовий театр перестав бути для нас мистецьким і не став іще... екзотичним. Кіно шукає нині постійно за екзотикою і находить її у побутовщині ріжних країв і народів. Сотні сюжетів і не куряче зерно не розумніших від „Запорожця" бачили ми на екрані, де попросту аж боліли нас примітивні засоби американських кінофабрикантів. Ще більше болять нас наші народні пєси, супроти яких стоять нині безрадні наші актори та режисери. Чи є на це яка рада? Є така, як на ознаки старости: що можна — те відмолодити, що ні — зберегти, не осмішуючи даремними спробами.

м. р.

Українське сестрицтво Червоного Хреста в Нюарку.

Дня 4. листопада відбулося у Нюарку інавгураційне свято Сестрицтва Українського Червоного Хреста. Його зорганізовано ще перед 5 місяцями заходами учит. Теодозія Каськова, а 24-го XI. був перший прилюдний виступ у Словацькій Галі при Моріс Ст. Явилась майже вся громада, а Т-во „Тернопільщина" прибуло зорганізованим походом ще на лад передвоєнних виступів. Його привитало теж зорганізоване сестрицтво, убране в білі строї, і разом перейшли всі походом великою галею. Привіт виголосив ім. т-ва „Тернопільщина" гром. Гнат Маньковський, що вручив сестрицям чек у дарунку, а вони йому щиро подякували. Потім пішли товариські забави. На офіціяльну частину склались: промова провідника Т. Каськова, спільний спів сестрицтва „О, свята Ольго", промова начальниці Теклі Шеремети, спів шкільної дітвори і вправи шкільних дітей, окремо хлопців і дівчат, під управою п. Каськова, танки дівчат, промови д-ра С. Демидчука й о. М. Даниловича, подяка п. Каськова, і спільне „Ще не вмерла". Після програми йшла дальша забава серед гарного настрою.

О. ЛЕОНТІЙ КУНИЦЬКИЙ.

МОДЗЬО.

Хтож це інший, як не Модест Менцінський? [illegible] літ тому вступив на богословя у Львові. Сильної будови, а ніжної вдачі, із глибоко вкоріненими традиціями патріотичної, священичої родини, врослий у сам стрижінь народу. Співак, а „Wo man singt, da setz dich nieder, böse Leute — singen keine Lieder". До Модзя присідалося багато товаришів, які ставали його щирими другами.

У духовній семинарії був це час остаточного ломання москвофільства. Ішла боротьба за „чини" захристіянів, церемонієрів, ценкрів; йшла живіша діяльність у читальні, у театральнім гурті, та в плеканні хорового співу.

Модзьо пристав відразу до співаків. Цеж нащадок музикального, співочого роду. Було з ким співати. Такі перші тенори як Модзьо, Минацук, другий тенор Арсенич, баритони Смолинський, Цибик, О. Мартинович, баси Закарів Лехницький, Михайло Лозинський, усе це були кандидати на оперових співаків, — якщо булаб тоді у нас хоча сяка-така музична культура. А так? Ми співали, аж шиби дзвеніли, люди подивляли силу богословського хору. Співаки тенори навипередки „брали" високе „ц", баритон Смолинський, як заспівав то на кілька кроків гасив нафтову лямпу. Цей хор, то був життєвий розмах, у ньому виживались із своїх сил, своєї фантазії.

У такім то хорі співав Модест Менцінський, для якого спів був мистецтвом. Недаром мріяв про шлях оперового співака. Та про це зразу мало хто й знав, так що Модзьо здаючи іспит у „Дзядзя" о. Дольницького, духовника й учителя обрядів та церковного співу, здавав іспит з „ірмольогіона" на „фіша", значить на людину без слуху й голосу. Хоча при іспиті старався Модзьо як мога фахово „фішувати", то таки не здав на фіша. „Дзядзьо" пізнав, що Модзьо має слух і голос, Модзьо дістав „цвайту кляс". Здавали на „фіша" з метою, щоб не попасти „у крилос" між дяків й не проводити співом підчас ріжних довгих богослужень, як цього вимагає наш обряд. Хоч Модзьо із співу „перепав", але всеж у крилос не попав. Лише сміху, дружнього сміху було доволі на „всьой Семинар", що Модзьо здавав на фіша і перепав.

Зате в хорі брав живу участь — ну, й як майбутній оперовий співак брав живу участь у праці аматорського театрального гуртка. Вже по першому році богословя дістав Модзьо від Ректорату дозвіл ходити до проф. Висоцького на науку співу. Тому в нашім хорі не все почувався він у „своїм сосі". Модест мав вражливе горло і дбав за нього. У нас, у хорі, не знали слова „неможливо"; хоч нехай тобі струни голосові потріскають, а „тон" витягнути мусиш. І ми витягали тони, що неділі і свята у св. Юрі, на вакаціях, на ріжних концертах, на весіллях, на похоронах, у спеку, вітер, студінь чи у слоту. З тим ніяк не міг погодитися Модзьо. З хором не міг розлучитися, але співав „по свому", за що нераз діставався йому від диригента із сарказмом титул „оперового співака".

Скінчивши три роки богословя з добрим успіхом, Модзьо взяв під паху „ерейський молитвослов" і чмихнув до Франкфурту над Меном, до проф. Штокгавзена на остаточний вишкіл. Мама плакала. Бо й традиція родова веліла, щоби син став священиком, а він-жеж був один у мами, тай сором, що син „пускається на комедіянта". Чиж дивно? Мама бачила українських акторів, як серед голоду й холоду, серед бурлацької мандрівки по галицьких містечках грали, співали, гуляли, ширили національну свідомість і культуру, між ними дійсні великі таланти — і гинули марно — у нужді! Деж тут місце для оперового співака? А вислугуватись на своїй землі другому народові своїм талантом, забути за свій нарід, за свій рід?! Ні — ні! Вже краще звичайним, сільським душпастирем співати Богові на славу у сільській церковці! А на чужині? Там жеж стільки слав, стільки співаків! Чи допустять вони чужинця в хороми слави і до куска хлібця? А статистом бути? Родичі Модзя самі не були статистами в життю — і здрігалися на думку, що їх коханий син може стати сірим, незамітним статистом.

Нелегке було прощання, як і нелегкий шлях оперового співака.

Це я ствердив 16 літ по нашій розлуці у Львові.

Від листопада 1914 р. став я душпастирем для наших сезонових робітників у Німеччині, з осідком у Бремі. Тоді в Кельні мав уже славу як один з найкращих відтворців тенорових партій Вагнерівських опер — на всю Німеччину, Модест Менцінський. Ця слава була тим більша, що всі — артисти, критика і публика, знали, що Менцінський — українець з роду і переконання. Німців це тішило, що українець зрозумів духа „їх" Вагнера, а благословення на відтворця Вагнерівських опер дістав був Модест від самої п. Козіми Вагнер, в якої театрі у Байрайті Модзьо виступав разом з іншими співаками, що вже або мали, або старалися за лавр Вагнерівського, геройського тенора.

Жив Модзьо і в щасливому родинному гнізді. Імпресарій завіз його був у Стокгольм, де дістав анґажмент до королівської державної опери. Замешкавши у першорядні́м пансіонаті, пізнав він там молоденьку, золотокосу, шіснацятьлітню доню власнички пансіону, П. Клери, яка сама ще школярка вчила Модзя по шведськи, стала йому другом, й подругою і доброю товаришкою життя, зразковою мамою двох синів — Івана й Юрка, охрещених у нашому обряді.

(Докінчення буде).

Загальні Збори „Рідної Школи".

ВІДКРИТТЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ.

Велику салю Ремісничої Палати при ал. Стрілецькій, де відбуваються Заг. Збори Р. Ш. виповнило понад 280 делегатів та делегаток Кружків Р. Ш. і рідношкільне учительство, на галерії примістились гості. В середу 25. грудня ц. р. в год. 8.30 рано перед Заг. Зборами **о. мітрат О. Базюк** відправив у церкві св. Спаса богослуження за померших членів.

Загальні Збори відкрив голова Рідної Школи **проф. І. Галущинський** в год. 10-ій передполуднем, привитавши учасників, між якими є з Волині і Холмщини. Голова згадав теплим словом память тих рідношкільних діячів і членів, які відійшли від нас; присутні повстанням з місць вшанували їх память. Після того секретар Р. Ш. д-р Мирон Коновалець відчитав правильник Загальних Зборів, а делегат з Холмщини п. Гаврилюк склав привіт та побажав, щоби спільними силами проломано нарешті сокальський кордон між Галичиною і північно-західними українськими землями.

Дир. Лукіянович поставив внесок, щоби Загальні Збори радили в двох секціях: 1) шкільництва й 2) організаційній. Цей внесок перепав. Опісля вибрано 5-тичленну комісію, яка провірила би протокол з минулорічних Зборів Р. Ш.

ПОШИРЕННЯ Й ПОГЛИБЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТИ Р. Ш.

Опісля голова **проф. І. Галущинський** доповнив ще широке звідомлення з діяльности Головної Управи в діловому 1934-35 році, яке ми подали вже у вчорашньому числі „Діла" (345). Рідна Школа — говорив голова — поширила і поглибила свою діяльність. З радістю ствердив, що число учеників (ць) зросло в народніх школах з **5.374 на 5.426; у середніх школах з 1.576 на 1.835;** у трилітній торговельній школі у Львові з 83 на 120; на однорічнім курсі абітурієнтів цієї школи з 77 на 99. Прибуло теж три нові школи (дві торговельні в Яворові та господарська школа в Шибалині). Надто в цьому році Р. Ш. дістала дозвіл відкрити захоронкову семинарію. Головна Управа Р. Ш. звернула більшу увагу на фізичне виховання молоді та на її стан здоровля. Одночасно поширила лікарську опіку над шкільною молоддю, головно у Львові, де дотепер працював один лікар. Але заходами прихильности Виділу Українського Лікарського Т-ва вдалось приєднати ще одну лікарку та одного лікаря.

Наслідком доброго, живого прикладу дитячих садків з минулих років Р. Ш. піднесла цей засіб національного виховання на вищий ступінь організації. На основі досвіду минулих літ Р. Ш. приступила до видання друком методичного підручника, який буде допоміжним засобом у праці майбутніх провідниць дитячих садків. Р. Ш. присвятила теж велику увагу систематичній виховній праці над доростом, себто молоддю у віці від 14—18 літ. Тайна успіхів дитячих садків лежить у пристосуванні найновіших засобів і способів практичної педагогіки. Р. Ш. відновила теж видавничу акцію у справі видання відповідних книжечок для лектури шкільної молоді та зорганізувала І. Український Педагогічний Зїзд Р. Ш., який устійнив напрямні національного виховання нашої молоді.

Окрему згадку присвятив голова діяльности фундації для Р. Ш. ім. Іл. та Іванни Кокорудзів, яка ввійшла в життя минулого шкільного року. У фундаційнім будинку приміщується дівоча гімназія і дівоча фахово-доповнююча школа. Фундаційна гімназія є вповні самовистарчальна. Її управа є солідна і бездоганна. Рівень науки є вдоволяючий так, що є всі дані, що ця школа виб'ється вже незабаром на перше місце як зразкова виховна установа Р. Ш.

Виконуючи ухвали кількох попередніх Зїздів Головної Управи Р. Ш. випрацювала „Службовий Правильник", провірила службові управнення рідношкільного учительства та приготовила плян управильнення їх службового відношення та платень. У своїй внутрішній адміністрації перевела персональні редукції в усіх трьох канцелярійних відділах, осягаючи таким чином місячно понад 800 зол. ощадностей. Также намітила формальну передачу прав власника львівських шкіл на місцеві кружки Р. Ш., зберігаючи за собою в цілій повноті право й обовязок педагогічного нагляду і проводу. Одночасно Р. Ш. запевнила тим школам і подалі зі свого боку матеріяльну поміч у формі допомог у такій самій висоті, як це робила досі як власник цих шкіл. Вкінці приступила до зорганізування фінансової комісії, поручаючи їй зладити конкретний плян тривкішої ніж дотепер матеріяльної підбудови Т-ва.

Недобір у висоті 82.723 зол. повстав тому, що зменшились готівкові впливи з краю внаслідок матеріяльної скрути. Крім того збільшились видатки на місцеві рідношкільні потреби (напр. зріст дитячих садків понад 400) і перестарілому способі фінансування Р. Ш. Тривку матеріяльну піддержку Р. Ш. слід забезпечити не в формі членських вкладок, чи добровільних пожертв і датків, але вперш у чергу *у формі постійного, обовязкового національного податку*.

В імени контрольної комісії М. Ґебус ствердив, що Головна Управа вела правильно свою діяльність і діловодство і тому поставив внесок признати Г. Управі абсолюторію.

ВИБІР КОМІСІЇ МАТКИ І КОМІСІЇ РЕЗОЛЮЦІЙ.

Перед дискусією над звітом Заг. Збори вибрали на внесок пос. *д-ра Ст. Біляка* 7-членну комісію-матку, до якої ввійшли: *о. дек. Щербанюк, інсп. Терлецький, д-р М. Коновалець, м-р Бородайко, проф. Бурко, проф. Іл. Гриневецький та п. О. Ціпановська.*

Далі на внесок члена провірної комісії дир. Смалія Заг. Збори затвердили зверифікований протокол з минулорічних Заг. Зборів.

На внесок п. Л. Ясінчука Заг. Збори вибрали 14-ти членну комісію, щоб вона устійнила текст резолюцій і внесків.

ЗАЛИЦЯННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ЧЕРВОНОГО „ЛЮДОВОГО ФРОНТУ".

У міжчасі до президії Заг. Зборів надійшли три привіти на письмі, а саме: від представників Професійних Спілок у Львові — по українськи; від секції молоді при професійнім графічнім союзі та при професійнім союзі металівців — по польськи. Оба польські привіти не мають ні підписів, ні печаток — видно, що писали їх на колінї. Хто? Кому залежало так дуже на тому, щоби передати привіт Р. Ш.? Догадатись дуже легко, бо в обох анонімні секції молоді дають таку пораду Заг. Зборам: Рідна Школа здобуде собі загальні симпатії широких мас, коли боротьбу за свої цілі і домагання вестиме спільно з „людовим фронтом". Ось як східно представники червоного інтернаціоналу знову намагають вкрастися в довіря широких українських мас.

ЖИВА ДИСКУСІЯ.

В год. 11.30 почалася жива дискусія над звітами з діяльности, яка затягнулася поза 2. год. пополудні, хоч поодиноким промовцям призначено на балачку 5 хвилин. У дискусії забирали голос: проф. Данчин — Станиславів, проф. Іл. Гриневецький — Львів, о. сов. Ю. Дзерович — Львів, Малько — Ляцьке, п. Коверкова і п. Волощакова — Львів, п. Борщ — Збараж, адв. д-р М. Росляк — Чортків, Никифорчин — Долишнина, Сиротюк — Львів, Чепіль — Винники, студ. Петрикевич — Дрогобич, студ. Рошак — Львів, Я. Давидра, адв. д-р Ільницький — Дрогобич, п. Олексин, проф. Лукіянович і п. Бланка Баранова — Львів, о. Ганас — Збоїська, адв. д-р Стефанишин — Зборів, проф. К. Малицька — Львів, адв. д-р Ст. Вальницький — Сянік і проф. Гусаківський. Промовці заторкували справи національного виховання молоді, фінансові справи Р. Ш. і проєкти, як їх санувати та свої рідношкільні болячки на місцях. Назагал дискусія була річева.

Основні вияснення промовцям на заторкнені ними питання давали члени Головної Управи та урядовці Р. Ш.: дир. О. Радловський, інсп. Будз, проф. М. Терлецький, п. Л. Ясінчук та голова проф. І. Галущинський.

По цих вияснениях Заг. Збори одноголосно признали абсолюторію Головній Управі за її діяльність.

ВИБІР НОВОЇ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ.

Після того о. дек. Щербанюк в імени комісії матки відчитав список членів Головної Управи.

Провідник комісії матки ствердив, що дотеперішній голова Р. Ш. проф. І. Галущинський відмовився від дальшого проводу в Р. Ш. і тому комісія матка запропонувала на голову **дир. Миколу Заячківського.** На запит делегатів дотеперішній голова вияснив, що рішуче головства не прийме, бо по святах виїзджає зі Львова, а згідно зі статутом голова Р. Ш. має перебувати у Львові. Тоді п. Волощакова запропонувала, щоби Заг. Збори вибрали головою проф. Д. Коренця. По вияснениях голови Заг. Збори на внесок пос. Дмитра Великановича бурхливими оплесками нагородили **проф. І. Галущинського за його безкорисну діяльність на становищі голови Р. Ш. та вибрали його членом-добродієм.**

Зворушений до глибини душі проф. І. Галущинський подякував за признання.

Головою Р. Ш. Заг. Збори вибрали **дир. Миколу Заячківського** більшістю 209 голосів проти 48. Тому що деякі намічені комісією маткою члени Головної Управи позрікалися, пропонуючи на своє місце інших осіб, Загальні Збори вибрали кінець-кінців більшістю голосів таких членів до Головної Управи: **о. мітрата О. Базюка, пос. Дмитра Великановича, д-ра Дмитра Левицького, проф. Володимира Радзикевича, д-ра Юліяна Кордюка** — всіх зі Львова, **адв. д-ра Миколу Рибака** з Перемишля, **о. ігум. Северина Бараника** ЧСВВ з Дрогобича, **п. Бланку Баранову** (Львів), **Михайла Керногу** з Підберізець, **о. дек. Івана Щербанюка, м-ра Юрка Старосольського, Юлію Шубертівну, д-ра Мирона Коновальця, пос. Володимира Кузьмовича, Степана Глушка, пос. д-ра Романа Перфецького, адв. д-ра Ганицького** та **Івана Лилика**.

На заступників вибрали: м-ра Е. Жизневського, ред. Р. Даниленича, проф. Ст. Похмурського, Миколу Величка, проф. Іл. Гриневецького та Іванну Полюгову.

До Контрольної Комісії ввійшли: **дир. Іван Филипович, інс. Іван Стернюк, вид. Іван Тиктор, Методій Ґебус і Василь Кубаєвич,** на заступників: З. Юзичинський і М. Боньковський.

Мировий Суд: проф. Іван Галущинський, през. д-р Кость Левицький, п. Іванна Кокорудзова, проф. Гнат Павлюх та о. О. Бучацький.

Опісля Заг. Збори устійнили членську вкладку на 2 зол. і 1 зол. По внесках і відчитанні резолюцій голова проф. Галущинський замкнув Заг. Збори в год. 5.15 вечором. Збори закінчились відспіванням національного гимну.

—o—

НОВИНКИ.

— **Традиційний передсвяточний ярмарок** Кружка Р. Ш. ім. Ганни Барвінок відбудеться в днях 1. і 2. січня 1936. в дівочій школі ім. Тараса Шевченка у Львові, вул. Мохнацького 12. Початок ярмарку год. 10 рано. Заразом звертаємося до всіх наших членів, давних учениць і симпатиків, щоби своїми дарами, як щороку причинилися до успішного переведення цієї імпрези. Увесь дохід з неї призначений на удержання школи. За старшину: О. Ціпановська, голова, Коренцева, секретарка. —2

— **З Українського Лікарського Товариства.** В пятницю 27. XII. в год. 19-ій відбудеться у домівці Товариства при вул. Підвалля 7/I. реферат д-ра Т. Бурачинського: Ґльоси до ювилею У. Л. Т.

— **Москвофільський зїзд.** В салі Народнього Дому відбувається сьогодні, 25. грудня, краєвий зїзд членів москвофільських недобитків, згуртованих у „Р.С.О." („русской селянской організації"). Перед зїздом вигибаючі москвофіли уладили ще кілька повітових зїздів (Сянік, Самбір, Броди, Станиславів, Калуш, Камінка Струм., Перемишль, Глиняни, Журавно, Жидачів), де вибрали делегатів на зїзд до Львова.

— **Українці в Подєбрадах.** Загальні збори Т-ва Український Дитячий Притулок у Подєбрадах відбулися 14. ц. м. З діяльности упра-

ВІДГУКИ ДНЯ.

Важна причина.

Григорій Рибка — директор і Теодор Селезень — інспектор приятелювали з давен-давна. Хоч і ділив їх трохи погляд на суспільну економію, а кооперативно-приватницька полеміка в часописах трохи розгорячила — всеж таки довголітня дружба була сильнішм. Вона побідно видержувала наступи життя й зводила їх щовечора на партію шахів у касині.

Партію шахів... Це тільки так пишеться, бо поправді перегравали дві, а то й три, обговорюючи при тім усі важливі питення европейського, чи світового життя. Найбільше — як звичайно в нас — було в тім політики, найменше — мистецтва. На політиків у нас не треба ні студій, ні очитання, вистане вродитися в якихсь там Садиквочках, по цей бік, чи Ведмежім Вусі по той бік Збруча. Хтось десь казав, що на світі найбільше лікарів, я думаю, що в Україні найбільше політиків і тому в нас так легко за кандидата на посла, а так тяжко за доброго голову якоїсь установи.

Григорій Рибка і Теодор Селезень любили політикувати. Чи то були вибори, чи кабінети, Союз Народів чи англійські домінії.

Але дискусія ніколи не впливала на дружбу двох приятелів, хоч нераз один одному закидав політичну сліпоту.

На другий день вечором, сходилися знову, якби ніколи нічого.

— Ліва, чи права?

— Ліва!

Вибирали шахи, уставляли, робили зо два тяги і:

— Мені здається, що бразилійська революція не вдасться — починав один.

— І мені так здається — додавав другий.

Дискусія рвалася, бо обидва були тієї самої думки. Хвилю грали мовчки, а згодом:

— Японія не подарує Москві того граничного інциденту.

— Думаю, що подарує. Не має сили, а до того Америка...

— Не має сили?

— На кожний спосіб має за малу.

— То тобі так здається.

І вже починали.

В дискусійнім запалі не бачили нераз, що король стояв зашахований, а королеву міг бити хлопець. Але розмотавши якусь замотану квестію, направляли шаховий недогляд і грали далі.

Від якогось часу перестали заявлятися в касині. Навіть на Андрея, ба навіть на Миколая їх не було.

Зацікавився я тим. Нинішні часи непригожі для роблення знакомств, а не то до дружби, то й цікаво, чому такі два старі друзяки закинули свою довголітню звичку і загалом можуть обійтися без себе.

Стрічаю одного.

— Вибачте, чому не приходите до касина? — питаю.

— Скажу отверто: не хочу стрінутися з Рибкою.

— З Рибкою? Зі своїм старим приятелем?!

— Бувшим, додайте! — процідив крізь зуби Селезень.

— Чому? Що такого? За що вам пішло?

— За що, менша з тим, але ручу вам, що не хочу його більше бачити. І я дурний стільки літ думав, що він щось представляє собою.

— В чімже річ? Чиж можна отак, по стільки літах?!...

— Ліпше пізно, як ніколи.

Хотів відійти, але не так легко було позбутися мене.

— Заждіть. Все таки цікаво. Може дасться щось зробити!

Махнув рукою на знак, що справа безвиглядна.

— І не пробуйте! А хочете знати, то вам скажу: пішло за Гора.

— За якого Гора?

— За міністра, що недавно уступив.

— За англійського?

— Чого вам так дивно?!... Отже подумайте! Чи можна щось подібного казати, що Англія скомпромітована, що тепер Іден мусить те все направляти.

— І ви за те посварилися?

— То ще не все. Вкінці сказав, що Італія виграє. Ну, знаєте, пане добродію, мене шевська пасія взяла. Італія виграє. А Рас Касса, а Рас Сеюм, а патріотизм, а гори, а брак води!?... Я так зденервувався, що трутив шахи і пішов до дому. Досить маю його політики і його самого!

— Моє поважання! — сказав відритовано, круто повернувся і пішов.

А я стояв і думав... Скільки в нас особистих непорозумінь зродилося на неособистім, мало того: навіть на ненаціональнім тлі. Гори, Касси, Сеюми, чи інші Мусоліні були вже й тому тисячу літ, викликували горячі дискусії та порізнювали приятелів. Зате наші, дуже наші і дуже рідні справи збували ми чим небудь, а в остаточнім разі дискутували про них щойно тоді, як вони вже провалилися.

Галактіон Чіпка.

ви за минулий рік заслугує на увагу здобуття дозволу від шкільної влади на відкриття початкової 5-літної школи з українською мовою навчання. Головою Управи залишається дальше пані К. Антонович, її заступницею пані К. Донцова. Крім них до управи належать ще пп. В. Савіцький, К. Безкровний і М. Сосинський.

— **Реферат українця в „Товаристві Чеських Лікарів".** На наукових сходинах цього товариства в салі хірургічної клініки у Празі мав д-р Ортинський реферат з демонстраціями про рідкі випадки наростків зі залоз шкіри. Реферат був на запрошення біоптичної станиці Товариства для досліду і поборювання лихих новотворів, що в ній прелеґент працював як асистент від 1925—28 р.

— **Смерть відомого маляря.** У Ленінграді помер відомий російський маляр Бруні, член академії мистецтв. Прожив 79 літ.

— **Жахлива сцена** розігралася перед кількома днями на одній вулиці в Гамбурзі. Слон, що належав до мандрівного цирку, нагло розскажений і скинувши їздця, пігнав вулицями передмістя Штелінґен. Налякані прохожі поховалися по домах. Всежтаки слоневі вдалось допасти одного втікача, зловити його своєю трубою поперек тіла і кинути з цілої сили до землі. Звір велитень був такий розярений, що потоптав трупа, перемінивши його в купу кривавої маси. Аж після довгих зусиль слона накрили сітями і привели назад до цирку.

— **Війна між ґанґстерами.** Наслідком війни між ґанґстерами в Ню Йорку й околиці, згинули недавно в Нюарку, Н. Д., 5 ґанґстерів, між ними лідер Дар Шульц. Згодом дістали револьверові рани два ґанґстери, Ґуґо Ґаралдо й Джозеф Пено, як кажуть, у звязку з душогубством в Нюарку. Документи, які поліція найшла в Шульца, показують, що він мав 200 службовиків. Двом, що з ним згинули, Бернардові Розенкранцові й Абрагамові Ляндав він платив по 7.500 долярів місячно. В часі від 26 вересня, коли Шульц був арештований в Перт Амбой, Н. Д., до дня його зглаждення суперниками, 23 жовтня, він витратив 19.000 долярів. Шульца батько був жид, а мати християнка. Його помічники Розенкранц і Ляндав були жиди.

— **Надзвичайний судовий процес.** В Льондоні відбувся надзвичайний судовий процес, якого не було майже сто років. Суд перів судив молодого льорда Кліфорда за те, що він убив автом пішохода. Хоча такий злочин судиться звичайним судом, то з огляду на те, що Кліфорд належить до перів Англії, по закону, установленому в 14-му столітті, його могло судити лише зібрання перів (рівних) і на випадок засуду на смерть він мав привілей бути страченим сокирою, а не мотузом, як звичайний громадянин. Суд відбувся в ґалерії Вестмінстеру в приявi 80 льордів, одягнених в пишні червоні кереї, згідно з модою 14-го століття. Як велів ритуал обвинувачений упав серед салі на коліна і просив перів судити його згідно з традиціями та сумлінням, після чого суд відбувся як звичайно, але секретар вживав замісць англійської старо-норманської термінольоґії. Після виправдання обвинуваченого льорд канцлер дозволив йому піднятися з колін та звелів надіти на нього червону керею, після чого він дістав право заняти своє місце поміж льордами. Останній суд цього роду відбувся в 1847 р., але тоді обвинуваченого, який убив родича, щоби дістати спадщину, засудили на смерть. Англійська преса пише, що щастя, що поміж льордами є так мало злочинців, інакше держава збанкротувала би через самі суди. Вони обчислюють кошти процесу, який тривав ледви годину, на 5000 фунтів і то лише тому, що з 300 льордів, які мали право бути присутніми, прибуло лише 81.

— **Кілько є ескімосів на світі.** Відомий подорожник Кнут Расмусен обчислив, що число ескімосів не переходить 40.000. Вони живуть виключно в підбігуновій полосі. Сам Расмусен походить по матері з ескімосів, говорить добре мовою своїх побратимців і веде досліди над походженням підбігунової раси.

— **Чи люди будуть жити вічно?** Ноблівський лавреат д-р Алексіс Каррель мав цього місяця в величній нюйорській академії виклад про те, як виглядатиме світ, коли наука зможе продовжити життя до безконечности. Казав він, що вже нині наука має змогу піддавати людський організм анабіозі, після чого прокидати їх із того стану знову до життя і таким способом переносити їх у різні століття. Все те, що нині видається казкою може небавком стати дійсністю. Експерименти переведені із тваринами можна буде повторити з людьми. За які 200—300 літ наука зможе відмолоджувати людей і продовжувати людське життя до безконечности. Тепер д-р Каррель експериментує із 23.000 мишами і йому вдалось продовжити життя деяких із них так, що їх вік відповідає 120 літам людського життя. Він вірить у те, що майбутні генії зможуть збагнути тайну життя і смерти та заволодіти ними.

— **Заповіт чудака.** Мешканці одного дому в Льондоні дістали цими днями листи від нотаря з повідомленням, що їх домовласник Едвард Ґрін, який помер цього літа записав кожному з них по 1000 фунт. шт. Цей старий чудак ніколи не мешкав у цьому домі і не знав навіть своїх комірників. Знав він тільки одне: що всі вони бідаки і цього було досить, щоб зробити їм добре діло.

— **Ліндберґ тікає до Европи.** Ще не покарали Гавптмана, що вбив дитину Ліндберґа, вимусивши на ньому величезний окуп, а вже нещасний батько почав знову діставати анонімні листи з домаганням нового окупу та погрозою, що вбють йому другу дитину. Якомусь ґанґстерові удалось навіть дістатися на перший поверх його віллі, але сторожа його сполошила. Під враженням цієї події Ліндберґ із жінкою замовив телеґрафічно для себе і своєї родини місце на найближчому кораблі, що відпливає до Англії. Одночасно поручив телеґрафічно купити для себе дім біля Льондону.

ДИВОГЛЯДИ.

НЕБУВАЛИЙ ПОЄДИНОК.

Минулого тижня відбувся недалеко Парижа, у славнім місті Фонтенебльо, поєдинок двох паризьких адвокатів. Оба противники вистрілили не тільки в тій самій секунді, але і в тім самім напрямку. Кулі з револьверів вдарилися посередині і розприскались на сотні відламків. Після такого небувалого випадку противники відмовились від дальших стрілів.

МАЛПА, ЩО МОРФІНІЗУЄТЬСЯ.

Англійські часописи повідомляють про малпу, яка вживає постійно морфіни. Пан її, один лікар у Брістолі, був морфіністом. Малпа підглянула, як він робив собі вприски і почала його наслідувати. У малпи ствердили ті самі прояви занепаду, що й в людини.

Дописи.

РОГАТИН

Ювилейні свята в честь Митрополита. Рогатинське громадянство святкувало дуже торжественно подвійний ювилей свого архипастиря. Дня 12. XII., в навечеріє св. Андрея, сповідались Марійські Дружини, братства та вірні на намірення Ювилята. Того самого дня в год. 6. вечір вихованки філії Малої Семинарії віддали свій поклін Ювилятові дбайливо приготованим концертом. Прихильні гості нагороджували кожну точку рясними оплесками. — День 13. XII. проголосив о. парох святочним днем. На цей день зїхалися всі священики деканату і по читаних Літурґіях в год. 9. розпочалась торжественна співана Літурґія на намірення Кир Андрея. В асисті дияконів Сл. Божа правили її оо. Телішук, Кудрик і Гаврик. Проповідав о. Соловій В. на тему: Ювилят як архиерей. Церква була повна народу, на передах молодь усіх наших шкіл. Інші священики сповідали дальше під час Літурґії так, що св. Причастія прийняло того дня багато соток людей з волі на добро свого архипастиря. Дуже гарно співав Сл. Божу хор читальні „Просвіти" під батутою п. І. Шумила

та. — По богослуженні зібралися священики на святочній сходини в церковній салі, де вислухали відповідних рефератів. — Вечором (того самого дня) в год. 5.30 розпочалась на честь Ювилята святочна академія, приготована молодю приватної української гімназії Р. Ш. Промова голови Марійської Дружини, уч. VIII кл. Пелеха Василя, відзначалась і змістом (Ювилят та молодь) і виголошенням. Гарні були теж деклямації. Хори жіночий і мішаний під батутою проф. Грицая викликували бурю оплесків за гарне виконання композицій. А були там і трудні твори (два псальми Бортнянського). В неділю 15. XII. святкувала чи радше докінчувала свято, ще Марійська Дружина Пань у церковній салі. В програмі вирізнялись особливо три короткі, але добре опрацьовані реферати: Лилькізної Ольги, Григорієвої Степанії і Кудриківної Віри.

ДРОГОБИЧ.

Марійський концерт. Марійське Товариство Пань у Дрогобичі влаштувало дня 4. грудня ц. р. для придбання фондів на окрасу церкви св. Петра і Павла концерт, що своїм мистецьким рівнем маркантно вирізнявся зпоміж інших того роду харитативних імпрез. Концерт розпочав католицький гімн і псалом Бортнянського „Блажені люде“, відспівані хором місцевої української гімназії під орудою проф. Іваницка бездоганно та з повним зрозумінням повага і краси церковного співу. При дальших поступах під умілим проводом дає цей хор запоруку, що продовжуватиме світлі традиції „Дрогобицького Бояна“, який своєю участю звеличав також свято, відспівавши під батутою проф. Пюрка Шуберта „Господи помилуй“ та Гендля „Аллилуя“ з ораторії „Мессія“. Недавні особові втрати в поодиноких голосах того хору заступлено свіжими, на щастя рівнорядними силами, так, що хор „Дрог. Бояна“ репрезентує надалі свою добру та признану зимісцевими фаховими критиками марку. Сольові точки виповнили: п. Покотилівна, яка в супроводі проф. інж. Кулицької поправно відспівала Шуберта „Аве Марія“ і Ярославенка „Все упованіе моє“, молоденький але знаний вже і поза Дрогобичем віртуоз-піяніст С. Сапрун виконанням фантазії фіс-моль і рондо капріччіозо Мендельсона, п. Маликівна настроєвою мельодеклямацією та вкінці проф. Огродник зразковим виконанням скрипкового концерту е-моль Мендельсона. На окрему увагу заслуговує знаменита промова о. І. Назарка ЧСВВ, який оригінальним підходом до теми та рівночасно ораторським хистом тримав увесь час авдиторію в напруженій увазі. Його промова полишила глибоке враження. Шляхотна ціль концерту, добір програми і мистецьке її виконання викликали виїмково святочний і поважний настрій серед численно зібраної авдиторії, яка в піднеслім настрою розходилась під враженням кінцевих акордів могутньої ораторії.

з. н.

Листування Редакції.

„Чорний Крук“. Карта на четвер непотрібна, якщо вже вислали, подайте адресу куди відослати.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Театр „Заграва“ під проводом В. Блавацького.

Миколаїв н/Дністом.
26. XII. „Крамарі слави“.
Жидачів.
27. XII. „Гарно вишитий фрак“.
28. XII. „Ой не ходи Грицю (нова обстановка).
29. XII. „Ой Морозе Морозенку“.
Театр шукає джезбендиста.

Український нар. Театр. ім. І. Тобілевича.

Скала н/Збручем.
26. XII. „Бешкет у раю“.
27. XII. „Отаман Пісня“.
28. XII. „Гори говорять“.

Великий Міський Театр.

Четвер, 26. XII. год. 12. впол. Ціни найнижчі „Пасторалка“; год. 3.30 попол. Ціни найнижчі „Музика на вулиці“; год. 8. веч. „Пригода в Гранд Готелю“ з І. Кульчицькою.

Пятниця. 27. XII. год 8. веч. „Пригода в Гранд Готелю“ з І. Кульчицькою.

Субота, 28. XII. „Пригода в Гранд Готелю“ з І. Кульчицькою.

Неділя, 29. XII. год. 12 впол. Ціни найнижчі. „Попелюшка“; год. 3.30 попол. Ціни найнижчі „Ревізор“; год. 8. веч. „Пригода в Гранд Готелю“ з І. Кульчицькою.

Театр Рівноролностей.

Четвер, 26. XII. год. 8. веч. ціни найнижчі „Шіснацятилітка“.

Субота, 28. XII. год. 8. веч ціни найнижчі „Івась із місяця“.

Неділя, 29. XII. год. 8. веч., ціни найнижчі „Шіснацятилітка“.

Кіна.

АДРІЯ: „Останній отаман Анненків“.
АПОЛЬО: „Кохай тільки мене“.
АТЛЯНТИК: „Кохаю всі жінки“ з І. Кепурою.
ВАНДА: „Велика подія“, „Скінчена пісня“.
ГРАЖИНА: „3 і пів мушкетерів“.
КАСИНО: „Фліп і Флап“ як індійські мисливці.
КОЛІСЕЙ: „Гра за жінку“, ревія „Парада гумору“.
КОПЕРНИК: „Єгипетські ночі“ з Елі Кантором та „Три веселі мишки“.
МАРУСЕНЬКА: „Напад на Конго“.
МІРАЖ: „Баль у Савої“, ревія „Як бавляться у Львові“.
МУЗА: „Ідемо до щастя“.
ПАКС: „Остріз скарбів“.
ПАЛЯС: „Любовні маневри“.
ПАН: „Сінг-Сінг“.
РАЙ: „Веселий ювилей Міккі Мавс“.
СОНЦЕ: „У твоїх обіймах“ та ревія „Нуно на теші“.
СВІТ: „Цісарева та я“ Ліл. Гарвей“.
СТИЛЬВЕ: „Розмріяні очі“ із Шерлі Темпль і ревія.
ТЕНЧА: „Легіон безбоязних“, додатки в Тижневик Пата.
ТОН: „Хрестоносні походи“ Сесіля Б. Міля.
УТІХА: „Ковбой мільонером“ і ревія.
ХИМЕРА: „Сьогодні вечорок у мене“.

Закордонне радіо.

Четвер, 26. грудня 1935.

Відень (506,8) 10.40 Церк. пісні, 11.25 Симф. концерт, 12.35 Розривковий концерт, 17.25 Віденські мельодії, 20.00 „Ґр Корпораль“ муз. комедія Міляєра, 22.10 Спів. ресіталь Ел. Шуман: пісні Кінпая, Пфіцнера, Малера, Р. Штравса, **Братислава** (298,8) 18.05 Коляди, 19.10 Легка музика, **Кошиці** (259,1) 17.30 Рідн. пісні, 21.30 Скрипка, **Прага** (470,2) 9.15 Спів, 10.55 Концерт хору й солістів, 12.15 Військ. орх., 19.30 „Дон Карльос“ оп. Верді, **Париж** (1648) 12.00, 13.10 Концерт, 21.45 „Ля контес д'Ескарбаня“ комедія Мольєра, 22.45 Концерт, **Білгород** (437,3) 13.15 Нар. пісні 17.00 Бетовенове тріо, 20.00 Форт. ресіталь, 20.35 Концерт симф. орх., **Берлін** (356,7) 8.00 Камер. музика, 10.00 Патетична симфонія Чайковського, 14.15 Легка музика, 20.00 „Турандот“ оп. Пуччіні, **Кенігсвустергавзен** (1571) 10.15 Дута орх., 18.00 Великі діти — весела сценка, 20.00 Танок у сяйві свічок, **Кельн** (455,9) 10.40 Концерт, 18.45 Пісні Отерґравена, Бражса й ін., **Ляйпціґ** (382,2) 10.00 Дівчата співають, 12.00 Концерт, 15.30 Веселі пісні в супр. люти, 18.20 Концерт солістів, **Мінхен** (405,4) 15.05 Органова музика, пісні, 18.00 Невідомі балади й форт. твори Леве (спів, форт), **Будапешт** (549,5) 12.30 Циг. музика, 15.20 Концерт орх., 17.30 Хор, **Мілано** (221,1) 11.30 Легка музика. 17.15 Вок. концерт, 20.25 Опереткові мельодії, **Рим** (420,8) 13.25 Скрипка, 20.30 „Іріс“ оп. Масканія.

Пятниця, 27. грудня 1935.

Відень (506,8) 16.05 Із звуковиків, 17.35 Твори на фагот і флет, 21.00 Година Р. Вагнера, 22.20 Популярна музика, **Мор. Острава** (269,5) 18.10 Брамсові пісні, **Прага** (470,2) 11.05 Концерт сальон. квартету, 18.10 Давня рел. музика, 19.10 Військ. орх., 20.05 Концерт хору, **Париж** (1648) 12.00 Легка музика, 18.30, 19.30 Симф. музика, 21.00 Спів. ресіталь Іванни Режі, 21.45 Фестиваль Месажера, **Білгород** (437,3) 16.00 Арії та пісні, 20.00 Скрипка, 20.30 Нар. пісні, **Берлін** (356,7) 9.00 Пісні та музика, 14.15 З оперет і звуковиків, 16.30 Сучасна музика, спів, 21.00 Найгарніші мельодії мин. року, **Кенігсвустергавзен** (1571) 18.15 Шуман-Брамс, 20.10 Дітерсдорф і Моцарт, **Ляйпціґ** (382,2) 16.00 Скрипкові твори, 21.30 Легка двофорт. музика, **Мінхен** (405,4) 17.00 Концерт, 22.30 Брукнерові твори, солісти, **Будапешт** (549,5) 12.05 Вок. квінтет, 17.00 Пісеньки для дітей, 17.40 Циг. музика, 20.35 Невідомі мадярські твори Ліста, 22.30 Симф. концерт, **Мілано** (221,1) 11.30, 13.05, 19.00 Легка й популярна музика, 20.25 Симф. концерт **Рим** (420,8) 16.00 Трансм. з Академії св. Сесилії — віольонч. концерт Ранцата 21.30 Солісти.

Львівське радіо.

Четвер, 26. грудня 1935.

9.03—9.50 Музика з гр. пл., 12.03 Про святочний репертуар львівських театрів говоритиме дир. Гожица, 14.20 Концерт бажань, 17.55 Святочна каруселя, муз. авд. з гр. пл., 22.15 Легка й танк. музика з гр. пл., 23.05 Продовження музики з гр. пл.

Пятниця, 27. грудня 1935.

6.30 Коляда. 6.33, 6.34 Руханка, 6.50 7.30 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішній денник, 7.55 Трохи інформацій, 11.57 Сигнал часу. 12.03 Полудн. денник, 12.15, Фрагм. з оп. „Богема“, 13.25 Хвилина домашнього господарства, 13.30 З ринку праці, 13.35 Легка муз. з гр. пл., 15.15 Експорт, 15.20 Біржа, 15.30 Фортепіяни, що сміються — власні транскрипції грає Лев Борунський і Кардо Гімпель 16.00 Гутірка для хорих, 16.15 Концерт орх., 16.45 Хвилина питань для старших дітей, 17.00 Як працює антрополог, 17.15 Поезії Вікт. Поплавського — рецит., 17.14 Камер. концерт, 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Муз.-словна авд., 18.30 Програм. скринька, 18.40 Сусп. хвилина, 18.45 Концерт, 19.04 Фейл.: Весілля у Новаків, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.45 Світовий комунікат, 19.50 Бюро студіїв розмовляє зі слухачами, 20.00 Монолог: Ворожби та пасіянси, 20.10 Мельодії з оп. Абрагама: „Вікторія та її гузар“, „Гавайська цвітка“, „Баль у Савої“ (музика, спів), 21.00 Веч. денник, 21.10 Із сучасної Польщі, 21.15 Концерт фр. музик, спів, 22.00 Фрагменти з менше відомих опер із гр. пл., 22.20 „Чи не заневесело?“ мала орх., 22.50 Танк. музика.

Радіокутик.

ОПЕРЕТКА „БІЛИЙ МАЗУР“ ЛЕГАРА.

У квітні ц. р. Відень святкував 65-ліття народження Ф. Легара, композитора багатьох популярних оперетoк: „Весела вдова“, „Країна усміху“, „Граф Люксембург“ і ін. У цьому святі віддали пошану не тільки творцеві легкої музики, але й взагалі доброму композиторові. Легар зумів поставити цей рід музики на мистецькому рівні. Одну з його оперет надає „Польське Радіо“ 26. грудня год. 21.00, а саме оперетку „Білий Мазур“.

У СПРАВІ СИМФОНІЧНИХ КОНЦЕРТІВ

У справі заяви д-ра В. Барвінського і М. Колесси повідомляють нас: Симфонічні концерти організує концертове бюро Гірка, а не львівське радіо, що тільки передає їх на радіохвилі. У цьогорічнім пляні концертів подало львівській радіостанції бюро Гірка м. і. концерти д-ра В. Барвінського і М. Колесси і звідси попали вони до радієвої преси у Варшаві та до щоденної преси. Львівське радіо передає у цьому сезоні симфонічні концерти бюра Гірка, окремих договорів з авторами тих концертів не робить та не переговорює в цій справі.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 24-го грудня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльокового без опакування . .	2·50 зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.54·50 „
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . .	2·60 „
1 л. молока	0·16 „
1 л. сметани	0·75 „
1 к. яєць	5·50—5·60 „

Тенденція на масло і яйця зниżкова. На молоко і сметану слаба.

Маслосоюз повідомляє, що від 24. XII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Цьогорічні курочки І. кл.	0·95 зол.
Одворічні, товсті курки І. кл.	0.90 „
Цьогорічні когути І кл. до 1·30 кг.	0.85 „
Товсті качки І. кл.	0.95 „
Товсті індики І. кл.	1.— „
Товсті пантарки	1.00 „

Кури, качки, індики, пантарки приймає в кожній кількости.

Птицю не годовану приймає по дешевшій ціні.

Купує вівсяну питльовану муку, гречану муку, просо, ячмінь та овес.

Приймає нових доставців.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10.